

„Zmiana tworzy stabilność” – program niemieckich Zielonych

Lidia Gibadło

Dotychczasowe sukcesy wyborcze Zielonych oraz wyniki badań opinii publicznej wskazują, że partia ma szansę na zwiększenie reprezentacji we władzach landowych oraz wejście do rządu federalnego po wyborach w 2021 r. W realizacji tego scenariusza ma pomóc przyjęcie nowego programu politycznego, którego celem jest pozyskanie centrowych wyborców. Współtworzenie rządu przez Zielonych mogłoby wpłynąć na zaostrzenie polityki Niemiec wobec Rosji oraz większą gotowość do pogłębienia integracji europejskiej.

Podczas wirtualnego kongresu, który odbył się pod koniec listopada 2020 r., niemieccy Zieloni przyjęli nową podstawę programową będącą punktem wyjścia do sformułowania bardziej konkretnej oferty dla wyborców na czas wrześnieowych wyborów federalnych. Dokument jest pierwszym krokiem do realizacji głównego celu w 2021 r.: uzyskania jak najlepszego wyniku w wyborach do Bundestagu i wejścia do koalicji rządowej.

Jeśli Zielonym uda się uzyskać poparcie na poziomie 18–20%, od ich decyzji będzie zależał kształt nowego gabinetu: w pierwszym scenariuszu mogliby go zbudować wspólnie z CDU/CSU, w drugim – jako partia wiodąca koalicji z SPD i die Linke. Zdobycie takiej pozycji wymaga jednak utrzymania dotychczasowej bazy elektoratu (osób w wieku 20–40 lat, z wyższym wykształceniem, głównie z miast i landów zachodnich) oraz pozyskania nowych wyborców. Przepływy głosów z poprzednich wyborów pokazują, że poza lewicowym elektoratem [SPD](#) i [die Linke](#) Zieloni mają także szansę na [pozyskanie głosów chadeckiego centrum](#).

Polityka wewnętrzna. Próbę realizacji tego celu odzwierciedlają deklaracje dot. polityki klimatycznej. Zieloni tradycyjnie popierają transformację niemieckiej energetyki ku wykorzystaniu źródeł odnawialnych oraz dalsze wygaszanie elektrowni jądrowych i węglowych. Jednocześnie dokument uwzględnia kompromisową deklarację nie tyle szybkiej realizacji, ile „wejścia na drogę” do obniżenia średniej temperatury Ziemi o 1,5°C zgodnie z zaleceniami paryskiej konwencji klimatycznej i raportu Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu. Ma to z jednej strony uspokoić młodych aktywistów związanych z ruchem

„Fridays for Future”, a z drugiej wyborców, którzy obawiają się kosztów radykalnego ograniczenia emisji CO₂.

Zieloni chcą przyciągnąć do siebie wyborców centrum również dzięki modelowi „socjalno-ekologicznej gospodarki rynkowej”. Jej celem jest sprzężenie gospodarki i ekologii, tak aby ochrona środowiska prowadziła do wzrostu PKB i poprawy jakości życia obywateli. Przykładem jest całkowita dekarbonizacja niemieckiego przemysłu, szczególnie w kluczowych branżach: samochodowej, chemicznej i maszynowej. Pozwoli to na realizację założeń polityki klimatycznej, przy jednoczesnej modernizacji niemieckiej gospodarki i tworzeniu nowych miejsc pracy. We wdrożeniu tych założeń ma pomóc cyfryzacja firm. Tym samym Zieloni wysyłają sygnał do przedsiębiorców, wskazując, że nie chcą walczyć z wolnym rynkiem i traktują jego zasady jako element reorganizacji obecnego systemu gospodarczego.

Poparcie lewicowej części elektoratu mają zapewnić postulaty socjalne. Chodzi o zastąpienie dotychczasowego zasiłku dla bezrobotnych, tzw. Hartz IV – do którego dostęp jest obwarowany licznymi ograniczeniami – najpierw bezwarunkowym, uniwersalnym zasiłkiem, a docelowo dochodem podstawowym. Zachowanie dotychczasowej tożsamości ideologicznej Zielonych ma potwierdzić także ich wizja polityki migracyjnej. Zgodnie z jej założeniami ułatwione byłoby uzyskanie obywatelstwa: jedynym warunkiem jego otrzymania przez dziecko urodzone na terenie RFN byłaby legalność pobytu jednego z rodziców bez określenia konkretnego okresu (obecnie wynosi on 8 lat). Ugrupowanie postuluje również umożliwienie obcokrajowcom uczestnictwa w wyborach i „innych procesach

BIULETYN PISM

demokratycznych”, co dotychczas jest ograniczone do obywateli UE w wyborach samorządowych. Ponadto program przewiduje odejście od dotychczasowych obostrzeń dot. imigracji pracowników. Chodzi m.in. o zniesienie warunkowości łączenia ich rodzin.

Polityka europejska i zagraniczna. Zieloni są zwolennikami pogłębiania integracji UE i w dłuższej perspektywie przekształcenia jej w Federalną Republikę Europejską opartą na zasadzie subsydiarności, z kluczową rolą Parlamentu Europejskiego. Do realizacji tego celu ma prowadzić m.in. rozszerzenie głosowania większościowego na wszystkie dziedziny oraz zrównanie standardów socjalnych na terenie całej UE w postaci ujednoczenia płacy minimalnej oraz zabezpieczeń dla osób bezrobotnych. Partia proponuje również zróżnicowanie tempa integracji, pod warunkiem zachowania jej otwartości dla wszystkich państw.

Istotnym punktem polityki zagranicznej Zielonych jest wzmocnienie globalnej roli UE. W tym celu postulują oni intensyfikację współpracy z innymi organizacjami i forami regionalnymi, takimi jak ASEAN czy Unia Afrykańska. Proponują również nadanie euro statusu waluty wiodącej, budowę własnego systemu płatniczego oraz wprowadzenie cyfrowego pieniądza banku centralnego. Globalną rolę UE ma wzmocnić rozbudowany potencjał wojskowy. Dlatego partia proponuje przesunięcie środków z budżetów obronnych państw członkowskich na zaktywizowanie współpracy sił zbrojnych i wyposażenie wspólnych jednostek wojskowych, a także konsolidację i wzmacnianie struktury dowódczej w ramach UE.

W modelu proponowanym przez Zielonych gwarantem europejskiego bezpieczeństwa pozostanie jednak NATO. Sojuszowi, osłabionemu przez rozbieżne interesy członków, należy jednak nadać nowy kierunek strategiczny. Wypowiedzi współprzewodniczącej partii Annaleny Baerbock wskazują, że ugrupowanie nie odrzuca dalszego zwiększania budżetu Bundeswehry, ale podchodzi sceptycznie do osiągnięcia poziomu 2% PKB na wydatki obronne. Zieloni podtrzymują postulat dotyczący wycofania broni jądrowej z terytorium Niemiec, co oznaczałoby [wyjście RFN z natowskiego programu współdzielenia taktycznej broni nuklearnej](#) (*nuclear sharing*). Uzupełnieniem programu są także propozycje dotyczące relacji transatlantyckich: prezydentura Joe Bidena daje szansę na wzmocnienie współpracy w takich obszarach jak ochrona klimatu i demokracji, cyfryzacja oraz handel. Partia proponuje

również stworzenie wspólnej amerykańsko-unijnej strategii wobec Chin. Zieloni popierają także wycofanie RFN z budowy gazociągu Nord Stream 2 oraz wdrożenie inicjatywy Eastern Partnership Security Compact, która pozwoliłaby wzmocnić bezpieczeństwo państw wschodniego sąsiedztwa UE.

Wnioski. Dokument jest próbą zachowania przez Zielonych etosu lewicowej partii ekologicznej i jednoczesnego dystansowania się od radykalnych propozycji, które mogłyby zniechęcić umiarkowanych wyborców. Dlatego kluczowy dla zdobycia nowego elektoratu będzie program na czas wyborów do Bundestagu – jeśli Zieloni przedstawiają propozycje gospodarczej odbudowy w duchu solidarności społecznej, ale bez szkody dla przedsiębiorców, mogą przekonać do siebie tę część wyborców. Sformułowanie oferty na czas wyborów może utrudnić tradycyjny spór między tzw. realistycznym a fundamentalnym skrzydłem partii. Byłby on szczególnie problematyczny podczas negocjacji koalicyjnych, gdy Zieloni będą musieli zdecydować, w jakim stopniu są gotowi do kompromisu.

Treść dokumentu jest również sygnałem wysłanym do CDU jako potencjalnego koalicjanta. Próba unikania konkretnych deklaracji w kwestiach klimatu i wizja modelu gospodarczego ma stanowić punkt wyjścia do rozmów nt. utworzenia wspólnego rządu. Sprzyjają temu również poglądy polityków typowanych na chadeckiego kandydata na kanclerza: ani lider CDU [Armin Laschet](#), ani [premier Bawarii Markus Söder](#) nie wykluczyli możliwości zawarcia koalicji z Zielonymi.

Od jej kształtu będzie również zależała realizacja postulatów dot. polityki zagranicznej, ważnych z perspektywy Polski. Zieloni będą skłonni do zacieśnienia działań w tandemie z Francją i realizacji [wizji integracji europejskiej przedstawionej przez prezydenta Emmanuela Macrona](#), jednak współzrządzenie z CDU utrudni wdrażanie planów dot. federalizacji UE. Potencjalne napięcia będzie budziła również polityka bezpieczeństwa (*nuclear sharing*, cel 2% PKB na obronność) oraz klimatyczna. Jednocześnie Polska mogłaby liczyć na poparcie Zielonych w sprawie [polityki wobec Rosji](#) w wybranych obszarach, np. wycofania RFN z budowy NS2 czy wzmocnienia bezpieczeństwa wschodniego sąsiedztwa UE. W przypadku fiaska negocjacji z CDU wzrośnie prawdopodobieństwo stworzenia lewicowej koalicji z SPD i die Linke. Stałoby to na przeszkodzie realizacji inicjatyw Zielonych dot. Rosji i mogłoby osłabić zaangażowanie militarne i finansowe RFN w ramach NATO.